

kleiner dan die van de islamitische fundamentalisten. De Europese regeringen moeten de ontwikkelingen goed in de gaten houden."

In een kranteartikel heeft u het onderscheid tussen een kleine minderheid van gewelddadige, en een grote meerderheid van gewone, vreedzame moslims gerelativeerd.

"In de islam zitten gewelddadige elementen. Het is met strijd begonnen, met speren en met zwaarden. Dat zit nog steeds in de islam. U moet eens in de index van de koran kijken onder het werkwoord 'doden'. Daar wordt enkele malen opgeroepen ongelovigen te doden. Dat gebeurt in een historische situatie, in het kader van de strijd van de profeet tegen zijn geboortestad Mekka. Christus riep niet op tot de strijd. In het joodse geloof vind je die gewelddadigheid weer wel: in het oude testament wemelt het van de gruwelen jegens niet-joden. In de islam zit dat ook."

Met zulke uitspraken wijkt u af van de mening van veel islam-kenners die van geen gevaar willen weten. Ik las een uitspraak van een Franse schrijver die zei dat islam-kenners de neiging hebben verliefd te worden op hun studie-object, met alle idealisering vandien.

"Islam-kenners hebben wel eens de neiging de zaken mooier voor te stellen dan ze zijn. Dat is waar. Bij sinologen is dat overigens vaker zo dan bij arabisten. Wij zijn vaak kritisch. Maar zelf heb ik ook een beetje die neiging. Ik ken zoveel aardige moslims, en de islam heeft toch al zo'n slechte reputatie, dat ik snel geneigd ben te denken: ik hoef mijn oordeel er niet nog eens aan toe te voegen.

"Er wordt ook zoveel onzin over de islam beweerd. Bij Hugo de Groot komt al het verhaal voor dat Mohammed een duif had getraind om een korreltje uit zijn oor te pikken zodat iedereen zou denken dat het de heilige geest was. Omdat er zoveel onzin wordt verkondigd, denk je soms dat het beter is wat terughoudend te zijn met kritiek. Maar wat waar is, moet toch worden gezegd. Het is goed te weten dat die gewelddadigheid binnen de islam bestaat, dan kun je er rekening mee houden.

"Ik heb er zelf nooit zo'n last van gehad, maar sommige arabisten zeggen - ze zullen het nooit opschrijven - dat ze voor hun studie-object afhankelijk zijn van hun contacten. Wanneer ik als vijand van de islam bekend sta, breng ik mijn contacten in gevaar, heet het dan. Ze denken niet meer welkom te zijn aan arabische universiteiten en in bibliotheken. Dat vind ik een verkeerde houding."

Kritiek op de islam versterkt het vijandbeeld en stigmatiseert moslims tot potentiële terroristen, zeggen sommige arabisten.

"Daar ben ik het niet mee eens; uiteraard niet. Op die manier zou ik nooit meer iets kritisch over de islam

mogen zeggen. Ik heb geen zin om zelfcensuur uit te oefenen. Vooral Van Koningsveld wijst voortdurend op de versterking van het vijandbeeld. Hij heeft in een interview in het Leidse universiteitsblad Mare aangekondigd nooit iets kwaads over de islam te zullen zeggen. Aan dat programma heeft hij zich gecommitteerd. Met geleerdheid heeft dat niets meer te maken. Van de firma Philips verwacht ik niet dat zij zullen zeggen dat hun apparaten niet deugen. Daar is Philips niet voor. Maar voor een geleerde ligt dat anders. Iemand die wetenschap bedrijft kan een dergelijk programma niet hebben.

"Mij is ook vaak verweten dat ik de arabieren verdedig. Het verschil is dat ik die verdediging nooit als uitgangspunt heb gekozen. Maar wie vroeger inzake de Palestijnse kwestie iets aardigs zei over de arabieren, werd al snel uitgemaakt voor antisemiet. Mensen verwijten mij eigenlijk van alles: anti-joods, arabofiel, racist."

Daar gaat u niet onder gebukt?

"Mijn vrouw zegt wel eens: als je dit of dat zegt, is niemand het met je eens. Maar dat kan mij niets schelen. Ik moet daaraan toevoegen dat een zeker verantwoordelijkheidsgevoel mij niet vreemd is. Je kunt je voorstellen dat

de lelijke dingen die over de islam worden gezegd, consequenties hebben voor de manier waarop moslims in Nederland worden bejegend. Maar moet ik die lelijke dingen, als ze waar zijn, dan verzwijgen? Het houdt elkaar waarschijnlijk ook wel in evenwicht. De een vindt me negatief over de islam, een ander juist te positief.

"Ik moet ook zeggen dat de islam vaak veel negatiever wordt voorgesteld dan reëel is. Zo is de islam bijvoorbeeld draagzamer dan het christendom; het jodendom en het christendom worden door de islam als godsdiensten van het boek erkend. Christenen en joden zijn vrij hun geloof te belijden, mits ze geen kapesones hebben. Diverse arabische landen tellen ook aanzienlijke christelijke minderheden; in Egypte ongeveer tien procent, in Syrië zelfs iets meer. Spanje is ooit islamitisch geweest, maar daar heeft het christendom de islam volledig uitgeroeid.

"Aan de andere kant is een groot verschil met het christendom dat in de islamitische landen weliswaar een zekere secularisatie heeft plaatsgevonden, maar dat die lang niet zo ingrijpend is

geweest als bijvoorbeeld in onze samenleving. Met name de lagere klassen zijn vaak nog zeer godsdienstig. En op afval van het geloof staat volgens de islamitische wet de doodstraf. In een land als Egypte staat dat weliswaar niet meer in het strafwetboek, maar wie van zijn geloof afvalt, maakt zich in sociaal opzicht onmogelijk. Een missionaris heeft mij eens verteld dat als hij een bekeerling maakt, deze maar beter naar elders kan vertrekken."

Is het wellicht zo dat de tolerantie naar buiten toe vrij groot is, maar naar binnen toe juist klein?

*"Fundamentalisten
zeggen te strijden
voor sociale
rechtvaardigheid. Ze
denken dat als de
islamitische wet
maar wordt
ingevoerd, alles
vanzelf goed zal
komen."*